

Nr 220.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Malmberg:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren. I detta ämne yttrade dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Meurling till statsrådsprotokollet för den 26 juli 1927 följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 185 häft. (Nr 220.) 598 30 1

Chefens för
kommunikationsdepartementet
yttrande till
statsrådsprotokollet
den 26 juli
1927.

Spörsmålet om denna kårs organisation, arbetsuppgifter och ställning såväl i militärt hänseende som till det civila väg- och vattenbyggnadsväsendet har vid upprepade tillfällen varit föremål för övervägande från statsmakternas sida, och omfattande utredningar i ämnet hava verkställts; därur framkomna förslag hava av olika skäl hittills icke föranlett några positiva åtgärder. Enighet torde emellertid råda därom, att vissa förändringar med avseende å kårens organisation och ställning äro ofrånkomliga. Det är givetvis i och för sig önskligt, att denna fråga snarast bringas till sin lösning; ett särskilt skäl för att nu upptaga densamma till förnyad behandling är den av mig nyss i annat sammanhang berörda förestående omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbyggnadskåren uppsattes år 1851. Syftet med dess bildande var att tillgodose behovet av lämpliga ledare av de s. k. allmänna arbetena, vilka då så gott som uteslutande handhades av styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, sedermera väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Med hänsyn härtill anknöts kåren givetvis mycket nära till nämnda styrelse: kärchefen skulle tillika vara chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och kårens regementsofficerare skulle bestrida befattningarna såsom byråchef i styrelsen och chefer för väg- och vattenbyggnadsdistrikten. Den militära organisationen betingades närmast därav, att ledningen av arbeten av ifrågavarande art ansågs ur många synpunkter bäst handhavas av officerare. Kåren organiserades alltså såsom en militär kår icke av militära hänsyn utan för att kunna på bästa sätt fylla sina civila uppgifter. Angående kårens förhållande till krigsmakten stadgades allenast, att kårens officerare kunde under krig, i händelse av behov, kommenderas till ingenjörstjänstgöring vid armén.

Ovannämnda bestämmelser rörande kåren innefattades i ett den 22 december 1851 utfärdat reglemente, som alltjämt är gällande. Ehuru sålunda kårens ställning och uppgifter äro formellt orubgade, har dock inträtt en betydelsefull förskjutning genom å ena sidan utvecklingen av den civila ingenjörutbildningen samt av ingenjörsyrket överhuvudtaget och å andra sidan krigsmaktens alltmer framträdande behov av tekniskt skolade personalreserver. Det civila åliggandet att tillhandagå väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid allmänna arbeten, för vilket ändamål ju utom kåren stående ingenjörer i stor utsträckning numera stå till buds, har sålunda fått träda tillbaka för den militära uppgiften att vara en officersreserv för arméns tekniska formationer. Erinringarna mot kåren hava i anslutning till dessa förhållanden i huvudsak inriktat sig på två punkter: dels det bestående obligatoriska sambandet mellan kåren och det civila väg- och vattenbyggnadsväsendet, dels bristerna i kårens militära användbarhet.

Vid två tillfällen har frågan om kårens organisation varit föremål för särskilda sakkunnigutredningar; resultaten av dessa föreligga i två förslag, 1915 och 1925 års, av vilka likväl, såsom ovan antytts, intet kommit till genomförande.

1915 års förslag gick i huvudsak ut på kårens ställande under militär ledning, ökade fordringar å militär utbildning och övning, men också bibehållande och rent av stärkande av gemenskapen med den civila väg- och vattenbyggnadsadministrationen. Detta förslag rönt ett kraftigt motstånd från ett flertal civila myndigheter och sammanslutningar, särskilt i vad det avsåg sammanhanget mellan kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilket utdömdes såsom varande såväl principiellt oriktigt som ock ur praktisk synpunkt olämpligt.

1925 års förslag åter innebar väg- och vattenbyggnadskårens ersättande med en teknisk kår, omfattande alla viktigare ingenjörsgrenar, lösgjord från

sambandet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt med en självständig ledning, sidordnad med högre civila och militära organisationer. Kåren skulle hava till uppgift *dels* att tillhandahålla krigsmakten för stabstjänst och tjänsten å förbindelselinjerna erforderlig ingenjörspersonal med speciell militär utbildning, *dels* att meddela denna utbildning, *dels* ock att ombesörja rullföring av landets samtliga ingenjörer. Detta förslag har av flertalet hörda myndigheter tillstyrkts, dock icke utan tvekan och erinringar. Vissa avstyrkande utlåtanden föreligga även, däribland från chefen för fortifikationen samt svenska teknologföreningen. Dessa hava påpekat, att den för stabs- och förbindelsetjänsten erforderliga ingenjörspersonalen till alldeles övervägande del utgöres av väg- och vattenbyggnadsingenjörer, samt att behov av speciell militär utbildning föreligger huvudsakligen blott för dessa. Kårens utvidgning till att omfatta även andra ingenjörsfack ansågs därför icke påkallad.

Vad då först angår omorganisationsspörsmålets *civila* sida, d. v. s. frågan om det ofta påtalade sambandet med väg- och vattenbyggnadsadministrationen, så torde det numera vara tillfyllest ådagalagt, att väg- och vattenbyggnadskåren icke är behövlig för de allmänna arbetenas tillgodoseende med ledarekrafter. På grund av ingenjörsyrkets utveckling överhuvudtaget och med den teoretiska och praktiska utbildning, som väg- och vattenbyggnadsingenjörerna numera erhålla, lära fullt kvalificerade ingenjörskrafter alltid kunna stå det allmänna till buds, kårens hjälp förutan. Vidare torde de på sin tid giltiga skälen för att ställa de allmänna arbetena under ledning av personer med officers ställning numera hava förlorat all betydelse. För det civila ingenjörsarbetets del föreligger sålunda icke något behov att upprätthålla en militärt organiserad väg- och vattenbyggnadskår och alltså icke heller något intresse av att vidmakthålla sambandet mellan den civila administrationen och kåren, därest denna av rent militära skäl bör kvarstå.

Av den senast verkställda utredningen och de däröver avgivna yttrandena framgår, att i fråga om obehövligheten av nuvarande samband mellan kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i huvudsak full enighet föreligger. Sambandets fortsatta bibehållande synes mig under sådana omständigheter olämpligt. Jag har därför även för avsikt att i annat sammanhang föreslå Eders Kungl. Maj:t sådan ändring av det för kåren gällande reglementet, att det ifrågavarande sambandet upplöses.

Vad därefter beträffar den *militära* sidan av omorganisationsfrågan, så giva de undersökningar, som i samband med uppgörandet av 1925 års förslag verkställdes rörande krigsmaktens behov av ingenjörer av olika slag, otvivelaktigt vid handen, att den av chefen för fortifikationen och svenska teknologföreningen gjorda erinran rörande väg- och vattenbyggnadsfackets dominerande betydelse i ifrågavarande avseende är riktig. Av ingenjörbehovet i dess helhet vid mobilisering och krig lär betydligt över hälften komma på nämnda gren. Ser man emellertid till de verksamhetsområden — staberna och formationerna för tillförseltjänsten — där det fordras militära kunskaper utöver dem, som värnpliktstjänstgöringen och reservofficersutbildningen skänka, eller just de områden, vilkas tillgodoseende med kvalificerad ingenjörspersonal borde ävila en redan i fredstid organiserad och uppövd kår, finner man, att mellan 80 och 90 procent av de behövliga ingenjörskrafterna utgöras av väg- och vattenbyggare. Då vidare från chefens för fortifikationen sida framhållits, att de för stabs- och förbindelsetjänst erforderliga ingenjörerna av andra fack, åtminstone vad fortifikationen beträffar, näppeligen behöva högre militär utbildning än reservofficerstjänsten kan skänka, så förefaller det, som om man tillsvidare skulle kunna inskränka frågan om arméns förseende med särskilt utbildade ingenjörskrafter till att

avse endast väg- och vattenbyggnadsfacket. Härmed synes dock icke frågan om övriga ingenjörskrafters tillgodogörande för försvaret få anses helt avförd. Tvärtom synes det ej osannolikt, att, om med avseende på väg- och vattenbyggnadsfacket lämpliga arbetsformer utfinnas, dessa skola kunna tjäna som förebild, om det senare befinnes önskvärt att för krigsmakten bättre nyttiggöra även övriga ingenjörsgupper.

Under förutsättning, att frågan på nu angivet sätt begränsas, kommer det förevarande omorganisationsspörsmålet att inskränkas till frågan om de åtgärder, som böra vidtagas, för att väg- och vattenbyggnadskåren skall kunna väl fylla sina militära uppgifter. Denna tekniska och organisatoriska fråga lärer lämpligast kunna utredas av de på området sakkunniga myndigheterna, cheferna för generalstaben, fortifikationen och väg- och vattenbyggnadskåren. Dessa myndigheter torde alltså böra nu anbefallas att inkomma med förslag i ämnet.

Ett närstående spörsmål torde böra i detta sammanhang särskilt beröras.

Såsom en fördel av nu rådande samband mellan kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållits, att därigenom det nödvändiga samarbetet mellan styrelsen och militära myndigheter på ett enkelt sätt upprätthålles. Det må emellertid påpekas, att, så länge väg- och vattenbyggnadskårens organisation och ställning icke kan tillfredsställa de militära fordringarna, värdet, av det befintliga sambandet ur förevarande synpunkt måste bliva ringa. Är från militär sida en verklig kontakt med det löpande arbetet inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av nöden, måste härför, såsom i 1925 års utredning påpekas, vidtagas särskilda åtgärder. Närmast till hands synes ligga att beträda den väg, som anlitats vid samarbetet med andra civila organ, såsom järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen, eller tillsättande av en militärassistent i styrelsen. Frågan härom bör upptagas till närmare prövning vid behandlingen av kårens organisation.

Kungl. Maj:ts
beslut den
26 juli 1927.

I anslutning till vad chefen för kommunikationsdepartementet sålunda anfört anbefallde Kungl. Maj:t den 26 juli 1927 chefen för generalstaben, chefen för fortifikationen samt chefen för väg- och vattenbyggnadskåren att gemensamt utarbeta och till chefen för försvarsdepartementet avlämna förslag angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren i överensstämmelse med de riktlinjer, som i det föregående angivits.

1927 års
förslag och
däröver
avgivna
yttranden
m. m.

I skrivelse den 23 september 1927 avgåvo bemälda chefer utlåtande och förslag i ämnet, i det följande benämnt 1927 års förslag. Över förslaget infordrades yttranden av arméförvaltningen, järnvägsstyrelsen, ingenjörsvetenskapsakademien, styrelserna för tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut samt svenska teknologföreningen.

Sedermera har chefen för väg- och vattenbyggnadskåren i skrivelse den 22 oktober 1929 framhållit, att det syntes ligga i försvarets intresse att snarast genomföra den föreslagna omorganisationen. Ett ytterligare skäl för att åtgärder i berörda hänseende omedelbart vidtoges låge däri, att en genomgripande omorganisation av vägväsendet vore beslutad att genomföras den 1 juli 1930, från vilken tidpunkt även andra viktiga följdförändringar torde komma att av 1930 års riksdag beslutas. Under sådana omständigheter och då väg- och vattenbyggnadskårens nuvarande organisation av år 1851 måste anses föråldrad och för försvaret icke effektiv, syntes tiden nu vara inne

att genomföra även kårens omorganisation. Chefen för väg- och vattenbyggnadskåren hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 anvisa nödiga medel för kårens omorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med 1927 års förslag.

Sedan 1927 års förslag gjorts till föremål för viss överarbetning inom försvarsdepartementet, varvid en promemoria i ämnet upprättats, har arméförvaltningen, efter erhållen remiss, den 22 februari 1930 ånyo yttrat sig i ärendet.

Väg- och vattenbyggnadskårens uppgift. Kårens ställning och ledningen av densamma.

Det inledningsvis omförmälda 1925 års sakkunnigförslag — vilket avgavs av de år 1924 tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning av vissa frågor rörande väg- och vattenbyggnadskårens organisation och därmed sammanhängande spörsmål — innebar, såsom förut nämnts, kårens ersättande med en teknisk kår. Denna organisation, som avsågs att omfatta alla ingenjörsteknikens viktigare grenar, skulle hava till uppgift

att vid krigstillfälle tillhandahålla personal — utöver den i arméns, marinens och flygvapnets stater upptagna — för bestridande av sådana befattningar vid försvarsväsendet, vilka fordrade såväl särskilda ingenjörstekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den. reservofficers- och värnpliktsutbildningen avsåg att bibringa;

att meddela ovannämnda personal för ändamålet i fråga erforderlig utbildning;

att för främjande av den tekniska utvecklingen inom försvarsväsendet i samarbete med statliga och privata tekniska institutioner o. dyl. följa utvecklingen inom ingenjörsvetenskapens olika grenar samt att hos Kungl. Maj:t och militära myndigheter göra därav föranledda framställningar;

att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordrade tillgång till särskild ingenjörsteknisk sakkunskap; samt

att rullföra landets ingenjörspersonal med hänsyn till dess ändamålsenliga användning vid krigstillfälle och biträda de militära myndigheterna vid planläggningen av nämnda personals krigsplacering.

Med avseende å rullföringen av ingenjörerna anförde de sakkunniga i sitt betänkande, bland annat, att det vid krigstillfälle gällde att placera varje ingenjör på den post, där han på grund av sina kvalifikationer m. m. kunde giva försvaret det för tillfället bästa utbytet. För att säkerställa en sådan användning av ingenjörerna syntes första villkoret vara att äga en översikt över tillgången, grundad på en sådan rullföring av ingenjörerna, att vars och ens icke blott militära, utan i de flesta fall framför allt tekniska lämplighet för den ena eller andra befattningen på ett riktigt sätt vore angiven. Men därutöver fordrades även, att den myndighet, som skulle förbereda och i order omsätta en sådan användning av ingenjörstillgången, ägde en levande uppfattning om ingenjörsteknikens olika utbildningsgrenar samt om den

civila tjänstgöring, vederbörande undergått. Denna myndighet borde vidare genom sin egen verksamhet äga en noggrann kännedom om ingenjörernas många arbetsfält och stå i nära kännning med deras verksamhet.

1927 års
förslag.

Cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren hava i sin år 1927 avlåtna framställning i ämnet beträffande *kårens uppgift* anfört följande.

Enligt riktlinjerna för myndigheternas uppdrag skulle organisationen nu endast omfatta ingenjörer av det väg- och vattenbyggnadstekniska facket. Med hänsyn härtill måste även uppgiften begränsas.

I huvudsak kunde syftet med väg- och vattenbyggnadskårens bibehållande såsom militär organisation sägas vara, att den tekniska utbildning och erfarenhet, som väg- och vattenbyggnadsingenjörerna besatte, i största möjliga mån komme försvaret till godo. Det vore vidare ett önskemål, att kåren jämväl i fred kunde ställa personal med civilteknisk utbildning i väg- och vattenbyggnadsfacket till försvarets förfogande. I enlighet härmed torde uppgiften för organisationen böra i huvudsak vara

att vid krigstillfälle tillhandahålla personal — utöver den i arméns stater och reserver upptagna — för bestridande av sådana befattningar vid armén, vilka fordrade såväl särskilda ingenjörstekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den, värnpliktsutbildningen avsåge att bibringa;

att meddela ovannämnda personal för ändamålet i fråga erforderlig utbildning;

att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordrade tillgång till särskild väg- och vattenbyggnadsteknisk sakkunskap; samt

att rullföra landets väg- och vattenbyggnadsingenjörer med hänsyn till deras ändamålsenliga användning vid krigstillfälle.

Vad anginge behovet av den ovan föreslagna rullföringen av ingenjörer, hänvisades till vad i 1925 års sakkunnigbetänkande därutinnan anförts.

Beträffande *väg- och vattenbyggnadskårens ställning och ledningen av densamma* hava cheferna för generalstaben och fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren anfört följande. ¶ ¶

Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kåren skulle enligt de givna riktlinjerna för omorganisationen upphöra och kåren organiseras enbart för militärt ändamål. På grund härav borde väg- och vattenbyggnadskåren underställas försvarsdepartementet. Det kunde härvid ifrågasättas, huruvida kåren borde lyda omedelbart under Kungl. Maj:t eller underställas någon högre militär myndighet, närmast chefen för fortifikationen. Starka skäl kunde otvivelaktigt anföras för att välja det senare alternativet. Sålunda torde det komma att äliga chefen för fortifikationen att fördela väg- och vattenbyggnadskårens personal på olika mobiliseringsbefattningar. Med hänsyn härtill vore det av vikt, att nämnda chef bereddes tillfälle att i fredstid lära känna personalen och planlägga dess användning. Av än större betydelse bleve, att utbildningen av kårens personal ordnades på ett med hänsyn till dess militära användning planmässigt och ändamålsenligt sätt. En nära anslutning av kåren till fortifikationen, vars chef vore målsman vid krigsmakten för förbindelseväsendet, vore för visso ägnad att främja en sådan utbildning. Det hade dock framhållits, att en sådan organisation, som här föreslagits, ur vissa synpunkter borde givas en i förhållande till försvarets målsmän såvitt möjligt fristående och självständig ställning.

Med hänsyn härtill borde väg- och vattenbyggnadskåren endast i utbildnings- och mobiliseringsavseende underställas chefen för fortifikationen men i övrigt förbliva omedelbart under Kungl. Maj:t.

Såsom chef för kåren syntes i regel böra förordnas en regementsofficer ur kåren med god personalkännedom. Han borde såsom hittills hava överstes tjänsteställning. Hans huvudsakliga uppgift bleve att handlägga ärenden rörande personalen, dess anställning, utbildning och användning. Då hans tid icke härvid torde helt tagas i anspråk, borde chefsposten kunna förenas med utövande av civil verksamhet. Avlöning borde utgå i form av särskilt arvode.

För ärendenas beredning borde till chefens förfogande stå en stab, bestående av en officer vid armén samt en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren. Den förre, vars främsta uppgift torde bli att handlägga utbildnings- och mobiliseringsfrågor, syntes böra vara kapten vid fortifikationen. Han borde förordnas av Kungl. Maj:t på förslag av chefen för fortifikationen efter samråd med chefen för väg- och vattenbyggnadskåren att under viss tid bestrida stabsbefattning vid kåren. Den senare borde förordnas av kärchefen bland kårens officerare. Befattningen syntes kunna förenas med annan tjänst och böra avlönas med särskilt arvode.

Slutligen torde böra anställas ett rullföringsbiträde, lämpligen en med försvarets rullföringsväsende förtrogen pensionerad underofficer. Denne kunde jämväl användas såsom expeditionsunderofficer.

De över 1927 års förslag hörda myndigheterna och institutionerna hava i allmänhet icke framfört några principiella erinringar mot förslaget i nu förevarande hänseenden.

Avgivna
yttranden över
1927 års
förslag.

I avseende å omfattningen av kårens uppgift hava såväl *ingenjörsvetenskapsakademien* som *styrelsen för Chalmers tekniska institut* framhållit betydelsen av att frågan om det militära organiserandet och tillgodogörandet av landets tillgång på ingenjörer även inom andra områden än väg- och vattenbyggnadsfacket snarast måtte bringas till lösning.

Styrelsen för *svenska teknologföreningen* har meddelat, att det till föreningen remitterade förslaget överlämnats till föreningens avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst, vilken uppdragit åt sin styrelse att i samråd med de avdelningsmedlemmar, som styrelsen med sig önskade adjungera, utarbeta förslag till utlåtande i ärendet. Sådant förslag — benämnt förslag A — hade uppgjorts av den förstärkta avdelningsstyrelsen. Mot detta förslag hade emellertid vissa ledamöter av den förstärkta styrelsen reserverat sig, och hade reservanterna framlagt särskilt förslag till yttrande, benämnt förslag B. Vid ärendets behandling inom avdelningen hade förslag B erhållit 43 röster, medan 41 röster avgivits för förslag A.

Den väsentligaste skiljaktigheten mellan de bägge förslagen består däri, att i förslag A påyrkas, att den nya organisationen skall erhålla rent militär natur och underställas chefen för fortifikationen, samt att chefskapet för kåren icke bör förenas med civil befattning utan anförtros åt en högre fortifikationsofficer, under det att enligt förslag B kåren skall hava till chef en väg- och vattenbyggnadsingenjör, som äger personalkännedom, kan hävda ingenjörernas ställning och framföra de ingenjörstekniska synpunkterna på frågornas lösning.

Departements-
chefen.

Såsom dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet i sitt förut omförmälda yttrande till statsrådsprotokollet den 26 juli 1927 framhöll, föreligger icke numera för det civila ingenjörsarbetets del något behov att upprätthålla en militärt organiserad väg- och vattenbyggnadskår och alltså icke heller något intresse av att vidmakthålla sambandet mellan den civila administrationen och kåren. Däremot bör kåren, på lämpligt sätt omorganiserad, kunna bli av stor betydelse för försvaret. För att så skall bli fallet, kräves i främsta rummet, att kårmedlemmarna underkastas tjänstgöringsskyldighet i fredstid, en fråga, till vilken jag i det följande återkommer.

I anslutning till det av cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren år 1927 framlagda förslaget finner jag mig böra förordna, att väg- och vattenbyggnadskåren underställes försvarsdepartementet samt att de uppgifter, som i 1927 års förslag angivits, tilldelas densamma. Den i det föregående berörda frågan om kårens utvidgning till att omfatta även andra grupper av tekniskt utbildad personal än väg- och vattenbyggnadsingenjörer synes mig icke nu böra upptagas till prövning, utan torde därmed böra anstå, till dess någon tids erfarenhet vunnits angående verkningarna av den redan bestående väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

I avseende å väg- och vattenbyggnadskårens ställning i försvarsorganisationen bör framhållas, att kåren icke torde kunna likställas med arméns aktiva kårer, vilkas medlemmar innehava beställningar med lön på stat, något som icke förutsattes bli fallet beträffande väg- och vattenbyggnadskårens officerare. Kåren avses att utgöra en reserv av ingenjörutbildad personal och synes på grund därav böra anknytas till fortifikationen. I mångt och mycket torde de för reservofficersinstitutionen gällande bestämmelserna kunna tjäna såsom förebilder vid utformandet av reglementariska föreskrifter för kåren. Formellt synes kåren dock icke böra inordnas bland arméns reserver utan hellre bilda en i förhållande till reserverna fristående organisation, jämte dessa och arméns övertaliga personal ingående bland *arméns personal över stat*.

Såsom framgår av vad förut anförts, innebär 1927 års förslag, att till chef för väg- och vattenbyggnadskåren skulle i regel förordnas en regementsofficer ur kåren, d. v. s. en ingenjörutbildad person. Till detta förslag har majoriteten inom svenska teknologföreningens avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst anslutit sig, under det en stark minoritet inom avdelningen ansett ändamålsenligare, att chefskapet anförtros åt en högre fortifikationsofficer. Arméförvaltningen, som i utlåtande över 1927 års förslag lämnat förslaget i denna del utan erinran, förordar uti sitt senast i ärendet avgivna yttrande av den 22 februari 1930, att såsom chef för kåren avses en fortifikationsofficer på aktiv stat eller en sådan officer, vilken avgått med pension. Arméförvaltningen föreslår därför, att å vederbörlig stat upptages ett arvode, motsvarande överstes lön, samt att, därest för kårchefsbefattningen tages i anspråk en pensionsavgången överste, arvodet för honom minskas med pensionsförmånernas belopp.

För egen del har jag funnit övervägande skäl tala för att det direkta chefskapet över kåren utövas av en väg- och vattenbyggnadsofficer, dock endast under förutsättning, att kåren, som ju skall organiseras enbart för försvarsändamål, stülles under överinseende av militär myndighet. Enligt 1927 års förslag skulle kåren i utbildnings- och mobiliseringsavseende underställas chefen för fortifikationen men för övrigt lyda omedelbart under Kungl. Maj:t. För skapande av enkla och enhetliga befälsförhållanden synes det mig emellertid vara lämpligare, att kåren i alla hänseenden underställs chefen för fortifikationen, därvid bemäld chef avses att i huvudsak intaga samma ställning till kåren som arméfördelningschef till de i arméfördelningen ingående truppförbanden.

Chefen för väg- och vattenbyggnadskåren bör, såsom i 1927 års förslag förutsatts, innehava överstes tjänsteställning. Befattningen i fråga torde kunna förenas med utövandet av civil verksamhet. Till kårchefens förfogande bör stå en stab, i vilken torde böra ingå en kapten vid fortifikationen samt en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren, varjämte för tjänstgöring såsom rullföringsbiträde och expeditionsunderofficer bör anställas en pensionerad underofficer. Angående chefens och stabspersonalens avlöningsförmåner kommer jag att yttra mig i det följande.

Kårens storlek och sammansättning.

Cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren hava beträffande *kårens omfattning* anført följande. 1927 års förslag.

Den i väg- och vattenbyggnadskåren ingående personalen syntes böra beräknas med hänsyn till kårens förut omnämnda uppgift att dels vid krigstillfälle tillhandahålla personal — utöver den i arméns stater och reserver upptagna — för bestridande av sådana befattningar vid armén, vilka fordrade såväl särskilda ingenjörstekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den, värnpliktsutbildningen avsåge att bibringa, dels i fred bereda tillgång till väg- och vattenbyggnadsteknisk sakkunskap uti det militära förberedelsearbetet. Med hänsyn härtill hade vissa beräkningar verkställtts rörande behovet av dylik personal i den krigsorganisation, som vore avsedd att träda i kraft i samband med genomförandet av 1925 års härordning.

I dessa beräkningar hade behovet vid krigstillfälle hänförs till olika användningsområden enligt samma grunder, som tillämpats i 1925 års sakkunnigbetänkande. Likaledes hade förutsatts, att fronttjänstens behov av ingenjörutbildade officerare i huvudsak tillgodosåges med officers- och reservofficerspersonal, samt att icke någon personal behöfve beräknas för användning inom verkstads- och hemortstjänstens område. Kårens personal komme sålunda att i stort sett begränsas till ingenjörer, avsedda att användas inom stabstjänstens eller tillförseltjänstens områden. Det antal ingenjörer, som kåren med hänsyn härtill lämpligen borde omfatta, syntes icke böra understiga 170.

Dessutom kunde kåren komma att omfatta viss personal över stat, nämligen vid mobilisering för krigstjänstgöring icke disponibla officerare samt vissa reservofficerare. Vid kåren vore även avsedd att organiseras en reserv.

Vad slutligen beträffade beredandet av tillgång till särskild väg- och vattenbyggnadsteknisk sakkunskap för det militära förberedelsearbetet, torde någon särskild personal icke behöva för ändamålet beräknas.

I fråga om *kårens sammansättning* anföra de förslagsställande myndigheterna, bland annat, följande.

Enligt 1927 års rulla bestode väg- och vattenbyggnadskåren av 3 överstar, 8 överstelöjtnanter, 40 majorer, 129 kaptener och 65 löjtnanter. Nämnda fördelning av personal i olika grader syntes icke vila på några beräkningar angående den vid mobilisering avsedda användningen utan borde betraktas såsom resultatet av en under ett flertal år med hänsyn till andra, användningen ovidkommande omständigheter verkställd befordran. Fördenskull räknade kåren för närvarande ett oproportionerligt stort antal officerare i högre grader i förhållande till arméns kårer och stater, vartill även i väsentlig grad bidragit den nu gällande avgångsåldern 65 år.

Med utgångspunkt från i det föregående omförmälda beräkningar rörande personalens användning borde kåren innesluta samma officersgrader, som för närvarande vore fallet. Enligt nämnda beräkningar och med behörigt hänsynstagande till befodringsförhållandena syntes beställningarna böra hänföras till de olika graderna på följande sätt:

Överste och chef.....	1
Överstelöjtnanter.....	5
Majorer.....	10
Kaptener och löjtnanter.....	155
Summa 1	170

Personalens fördelning mellan kaptens- och löjtnantsgraderna borde icke fixeras utan kunna avpassas efter rådande befodringsförhållanden inom armén.

Vid väg- och vattenbyggnadskåren borde tillämpas samma åldersgränser för avgång från aktiv stat som vid armén. En reserv borde upprättas med rätt för personalen att kvarstå i densamma till fyllda 65 år.

Av vad nu anförts framgår, att kåren enligt 1927 års förslag skulle bestå av — förutom chefen — 170 officerare på aktiv stat, därav 5 överstelöjtnanter, 10 majorer samt 155 kaptener och löjtnanter, vartill skulle komma viss personal över stat samt personal i kårens reserv. Då, enligt vad jag förut framhållit, kåren, som avses att utgöra en reserv av ingenjörsutbildad personal, icke bör likställas med arméns aktiva kårer, vilkas medlemmar innehava beställningar med lön på stat, synes den föreslagna uppdelningen av personalen i tre kategorier, nämligen personal på aktiv stat, över stat och i reserven, icke vara lämplig. Vad de förslagsställande myndigheterna i förevarande hänseende praktiskt taget åsyftat torde utan någon sådan uppdelning kunna ernås på det sättet, att kårens officerare äga att, liksom nu, kvarstå i kåren såsom sådan, intill dess de uppnått 65 års ålder, men att fredstjänstgöringsskyldigheten upphör vid en tidigare levnadsålder, samt att antalet vid mobilisering disponibla officerare, vilka icke uppnått den med avseende å fredstjänstgöringsskyldighetens upphörande bestämda åldersgränsen, förutsattes skola efter genomförandet av den nya organisationen utgöra omkring 170.

Vad angår den föreslagna fixeringen av antalet befattningar i olika tjänstegrader, synes mig — vid det förhållandet att, såsom i det följande närmare omförmäles, här ifrågakvarande personal icke avses att åtnjuta lön i egentlig

bemärkelse utan allenast vissa förmåner under de korta perioder, då personalen är inkallad till tjänstgöring, samt pensionsbeloppet förutsättes bliva detsamma i alla tjänstegrader — någon för Kungl. Maj:t bindande fördelning av personalen å olika grader icke böra fastslås. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande grunderna för avgivande av förslag å befordran till högre tjänstegrad inom kåren.

Anställning i kåren.

För inträde i väg- och vattenbyggnadskåren fordras för närvarande i ingenjörstekniskt avseende att hava genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad samt att därefter hava tjänstgjort minst tre år vid något allmänt arbete eller undersökningsförrättning ävensom att hava ådagalagt egenskaper, som krävas för ledning av större arbetsföretag.

I militärt avseende gäller såsom villkor för inträde i kåren, att vederbörande antingen, utöver stadgad värnpliktstjänstgöring, genomgått en militär kurs om 7½ månaders varaktighet eller fullgjort vad enligt gällande föreskrifter erfordras för vinnande av anställning såsom officer i fortifikationsens reserv. Under de senare åren har reservofficersvägen uteslutande anlåtats.

I det år 1925 avgivna sakkunnigbetänkandet i ämnet framhölls, att en icke oväsentlig skärpning borde vidtagas med avseende å praktisk ingenjörverksamhet. I detta hänseende borde som villkor för inträde i tekniska kåren i regel sättas åtta års sådan verksamhet. Däremot borde i varje särskilt fall bestämmas med hänsyn till den befattning, som vid tillfället i fråga skulle besättas, under vilka former denna verksamhet borde vara fullgjord. Med avgångsexamen från tekniska högskolan borde även likställas sådan examen från Chalmers tekniska institut, högre avdelningen. De föreslagna villkoren i ingenjörstekniskt avseende borde dock icke utgöra hinder för att undantagsvis även annan person skulle vinna inträde, där så befundes lämpligt eller erforderligt med hänsyn till kårens uppgift och verksamhet.

Genomgående av någon särskild militär kurs borde enligt de sakkunnigas mening icke uppställas såsom villkor för inträde i kåren. Ingenjören hade, då sådant inträde kunde ifrågakomma, i regel nått den ålder, att man knappast torde kunna fordra, att han skulle underkasta sig någon särskild militär prövning. Härtill bidroge ock, att de ekonomiska förmåner, som kunde beredas genom en anställning vid kåren, av kostnadsskäl måste tillmätas efter synnerligen blygsamma mått. De sakkunniga förbisåge ingalunda vikten av att kårens medlemmar vore i besittning av militära insikter och erfarenheter, men dessa syntes utan olägenhet kunna fullständigast efter inträdet i kåren. Såsom militärt villkor för inträde i kåren borde sålunda endast sättas att hava undergått värnplikts- eller reservofficersutbildning, varvid den senare vid i övrigt lika förtjänst borde berättiga till företräde. Reservofficer, som vunne inträde i kåren, syntes, till skillnad mot vad nu vore fallet, böra frånträda sin anställning som reservofficer vid vederbörligt truppförband.

1925 års
förslag.

1927 års
förslag.

Cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren hava i fråga om anställning i kåren anfört i huvudsak följande.

Den i 1925 års sakkunnigbetänkande föreslagna skärpningen i avseende å praktisk ingenjörsvksamhet vore visserligen ägnad att befordra en kvalitativt god rekrytering. Denna kunde dock i sin helhet äventyras, då därigenom inträde i kåren icke kunde äga rum förrän vid en ganska sen tidpunkt, enligt de sakkunnigas beräkning först vid 32 å 33 års ålder. Med den användning av väg- och vattenbyggnadsingenjörerna, som nu ifrågasattes, vore ett inträde i kåren vid tidigare år önskvärt. Därigenom kunde även yngre årsklasser tagas i anspråk, varjämte möjlighet bereddes att fullständiga personalens militära utbildning, innan alltför många år förflutit efter avslutad värnpliktsutbildning. På grund av den förut angivna begränsningen i avseende å kårens uppgift syntes det även möjligt att i huvudsak bibehålla nu gällande lägre fordringar i fråga om praktisk ingenjörsvksamhet. Bestämmelserna angående de former, under vilka denna verksamhet skulle hava fullgjorts, torde dock böra modifieras. I övrigt syntes icke någon erinran kunna göras mot de av de sakkunniga uppställda villkoren i ingenjörstekniskt avseende.

På grund av vad sålunda anförts borde såsom villkor för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren i regel fordras att hava genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningens fackskola för väg- och vattenbyggnadskonst, samt att därefter hava under minst tre år utövat ingenjörsvksamhet inom sådant arbetsområde, som befattning vid väg- och vattenbyggnadskåren avsåge.

Som utgångspunkt vid bestämmande av de militära fordringarna för inträde i en omorganiserad väg- och vattenbyggnadskår måste tjäna den användning, för vilken dess medlemmar vore avsedda. Såsom framginge av det föregående, vore den avsedda användningen i huvudsak begränsad till formationer inom stabstjänstens och tillförseltjänstens områden. Inom det förra området fullgjorde ingenjörerna sin tjänst vid kvarter och staber, såsom armé- och arméfördelningskvarter, ingenjörstabter o. s. v. Inom det senare området bestrede ingenjörerna företrädesvis kompani- och plutonchefs befattningar vid väg- och järnvägsformationer. Med hänsyn härtill vore det nödvändigt, att ingenjören redan vid sitt inträde i kåren förvärvat icke blott en grundläggande soldat- och befälsutbildning utan även bibringats en vidgad uppfattning om den militära organisationen och dess arbetsformer samt en allmän uppfattning om militära operationer. Ur rekryteringssynpunkt vore det av särskild vikt, att dessa fordringar icke ställdes högre än som vore oundgängligen av behovet påkallat. Kravet på en grundläggande soldat- och befälsutbildning syntes fördenskull böra begränsas till genomgången värnpliktsutbildning såsom befälselev samt den särskilda utbildningen vid en militärkurs av omkring tre månaders varaktighet.

Vad beträffade värnpliktsutbildningen såsom befälselev, kunde skäl anföras för att denna utbildning skulle fullgöras vid ingenjörtrupperna. Därigenom skulle den blivande väg- och vattenbyggnadsofficeren redan från början inriktas på sin ingenjörstekniska användning. Då emellertid värnpliktsutbildningen i regel komme att äga rum en avsevärd tid — omkring åtta år — innan ett inträde i väg- och vattenbyggnadskåren kunde ifrågakomma, vore det tydligt, att ett dylikt krav såväl för den enskilde individen som ur militär synpunkt skulle medföra åtskilliga olägenheter. Fordran på genomgången utbildning såsom befälselev syntes därför icke ovillkorligen böra bindas vid något visst truppdrag.

Vad åter anginge militärkursen, borde dess genomgående icke uppställas såsom villkor för inträde utan kunna fullgöras antingen före eller efter detsamma. Därigenom bereddades även ingenjören större valfrihet i avseende på tidpunkten för dess genomgående, vilket torde vara ägnat att ej oväsentligt underlätta rekryteringen. Kursen syntes dock icke böra förläggas tidigare än till tiden mellan de båda sista studieåren i vederbörlig högskola eller senare än året efter beviljat inträde i kåren. Därest kursen förlades till månaderna juni, juli och augusti, torde det ock som regel ställa sig fördelaktigt för högskoleeleverna att genomgå densamma före avlagd ingenjörs-examen.

I avseende å ifrågavarande militärkurs hade vissa utredningar verkställtts, huruvida icke denna skulle kunna ersättas med den för reservofficersbefordran stadgade reservofficerskursen. Därigenom skulle de med anordnande av ifrågavarande utbildning förenade kostnaderna begränsas. Av flera skäl syntes emellertid detta utslutet. Någon begränsning av reservofficerskursen, som för närvarande påginge under fyra månader, vore icke möjlig. Ej heller borde militärkursen utan tvingande skäl utsträckas över den ovan angivna tiden av omkring tre månader. Skulle reservofficerskursen vidare kunna fylla det med densamma avsedda ändamålet, vore det tydligt, att eleverna i huvudsak borde äga samma militära utbildningsståndpunkt. Så skulle icke bliva fallet, då reservofficersaspiranter vid kommandering till reservofficerskurs åtnjöt militär utbildning av väsentligt längre varaktighet, än vad som kommit ingenjörseleverna till del. Redan med hänsyn till reservofficersutbildningen vore en dylik anordning sålunda icke lämplig. Det vore vidare av särskild vikt, att ingenjörselevernas utbildning strängt toge sikte på den användning, vartill dessa vore avsedda i fält, därest kursen skulle kunna begränsas till vad ovan blivit föreslaget. Detta vore icke möjligt under en till reservofficerskursen förlagd utbildning, då syftet med denna kurs, som omfattade elever från samtliga truppslag, främst avsåge befälsanvändning inom fronttjänstens område.

Om vid sådant förhållande en sammanslagning av militärkursen med reservofficerskursen icke läte sig göra, vore det däremot icke utslutet, att vissa besparingar kunde ernås genom att förlägga militärkursen till krigsskolan under tiden för pågående reservofficerskurs.

Eleverna i militärkursen syntes böra åtnjuta enahanda förmåner som elever i reservofficerskurs.

Vad tiden för vinnande av anställning vid kåren beträffade, borde med de ovan föreslagna villkoren för inträde sådan anställning kunna vinnas redan vid 27 å 28 års ålder. Då i 1925 års sakkunnigbetänkande uttalats den meningen, att ett inträde i tekniska kåren icke borde äga rum före fyllda 33 år, innebure detta en väsentlig förnygring av officerskadern, vilket torde böra betraktas såsom en fördel med hänsyn till väg- och vattenbyggnadskårens avsedda användning och utbildning.

I detta sammanhang syntes även frågan om reservofficers inträde i väg- och vattenbyggnadskåren böra närmare beröras.

För närvarande utgjorde praktiskt taget avlagd reservofficersexamen det militära villkoret för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren. Därigenom hade också det egendomliga förhållandet inträtt, att ett avsevärt antal reservofficerare, företrädesvis tillhörande fortifikationen, icke blott i denna sin egenskap vore underställda en militär myndighet utan även i egenskap av väg- och vattenbyggnadsofficerare löde under chefen för väg- och vattenbyggnadskåren. Så länge anställning vid nämnda kår icke vore förenad med några som helst skyldigheter i fredstid, vore ett sådant förhållande möjligt. Det vore emellertid tydligt, att en omorganisation av väg- och vattenbyggnads-

kåren i syfte att göra densamma användbar för vissa bestämda militära uppgifter med nödvändighet hade till följd en ändring i detta hänseende. Härvid borde beaktas, att reservofficersinstitutionen främst hade till uppgift att tillgodose behovet av truppbefäl vid de stridande formationerna. Anställning som reservofficer skedde i regel vid en tidig ålder efter en ganska långvarig militärutbildning, vore förenad med bestämd tjänstgöringsskyldighet i fredstid intill fyllda 42 år, vilken i regel fullgjordes vid trupp under de värnpliktigas repetitionsövningar, samt medförde skyldighet att stå till förfogande vid mobilisering intill fyllda 65 år. Med sådan anställning följde vissa ekonomiska förmåner, såsom pension efter fyllda 55 år, vilken kunde ersättas med däremot svarande kapitalersättning redan vid 42 års ålder, livförsäkringsrätt efter vissa grunder, ekiperingsbidrag vid anställningen o. s. v. Väg- och vattenbyggnadskåren borde däremot betraktas såsom en organisation av utbildade ingenjörer, avsedda att användas såsom sådana i vissa militära befattningar. Inträde i kåren ägde därför rum först efter avslutad ingenjörutbildning och efter en starkt begränsad militärutbildning. Såsom framginge av det följande, förutsattes efter inträdet en viss tjänstgöringsskyldighet, vilken dock vore avsedd att fullgöras efter särskilda med hänsyn till användningen avpassade former. Om det sålunda vid en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren å ena sidan vore av vikt att icke sammanblanda denna organisation med reservofficersinstitutionen, borde å andra sidan nogsamt beaktas, att icke genom en dylik organisation rekryteringen av reservofficerskåren försvärades. Det torde vara sannolikt, att reservofficer, som fyllde de ingenjörstekniska villkoren för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren, ej sällan komme att, liksom nu vore fallet, vilja inträda i väg- och vattenbyggnadskåren. Med hänsyn främst till reservofficersrekryteringen syntes en sådan önskan även böra såvitt möjligt tillgodoses. På den grund borde stadgas, att reservofficer, som fyllde föreskrivna ingenjörstekniska fordringar, kunde vid uppnådda 42 års ålder, d. v. s. efter fullgjord obligatorisk fredstjänstgöring såsom reservofficer, vinna inträde i väg- och vattenbyggnadskåren. Ur militär synpunkt förefunnnes icke heller hinder att redan före fyllda 42 år medgiva reservofficer rätt att i motsvarande grad inträda över stat i väg- och vattenbyggnadskåren.

Avgivna
yttranden
över 1927
års förslag.

Beträffande den föreslagna militärkursen har *arméförvaltningen* anført, att ämbetsverket visserligen icke ansåge det uteslutet, att därest, på sätt i förslaget antytts, sådan anordning kunde träffas, att elever vid tekniska högskolan (Chalmers tekniska institut) erhöles tillfälle att genomgå kursen under sommaren mellan de båda sista studieåren vid vederbörlig läroanstalt, vissa aspiranter till anställning vid kåren skulle, oberoende av gottgörelsens obetydlighet, vara att erhålla bland ännu icke utexaminerade ingenjörer. Med det forcerade examensarbete, som förekomme vid de tekniska läroanstalterna, torde det emellertid knappast vara att förvänta, att annat än ett fåtal dylika aspiranter skulle bliva i tillfälle att ställa sig till förfogande. Återstående rekryteringsbehovet skulle alltså behöva fyllas ur kretsen av redan utexaminerade ingenjörer. Huruvida några sådana skulle befinnas villiga att genomgå ifrågasvarande militära kurs mot den föreslagna obetydliga gottgörelsen (i runt tal 148 kronor jämte manskaps förmåner in natura), funne arméförvaltningen i hög grad tvivelaktigt. Att ifrågasätta skilda avlöningsgrunder för de olika aspirantkategorierna ansåge arméförvaltningen emellertid icke

ändamålsenligt, och funne ämbetsverket sig därför icke kunna föreslå någon ändring i förslaget, i vad det avsåge omfattningen av ifrågasatt förman.

Styrelsen för tekniska högskolan, som enligt vad förut nämnts anmodats yttra sig över 1927 års förslag, har överlämnat ett utlåtande i ämnet av högskolans *fackavdelningskollegium för väg- och vattenbyggnad*. I detta utlåtande erinrar kollegiet om att den föreslagna militära extra utbildningskursen ifrågasatts skola kunna genomgå förelagd ingenjörsexamen, nämligen mellan de båda sista studieåren vid tekniska högskolan respektive Chalmers tekniska institut. Med den numera tillämpade studieordningen vid högskolan vore det — framhåller kollegiet — svårare än förr att på förhand avgöra, vilka som vore de båda sista studieåren vid högskolan. Studerande kunde nämligen i de båda sista årskurserna utan ansökan eller anförande av skäl tillbringa tre läroår och torde i regel lätt nog få medgivande till ett fjärde läroår i dessa årskurser. Någon egentlig »flyttning» mellan tredje och fjärde årskurserna förekomme sålunda numera ej. Vidare borde framhållas, att åtskilliga av de studerande inom fackavdelningen under »tiden mellan de båda sista studieåren» vore upptagna under åtminstone en månads tid av geodetiska övningar. Det syntes sålunda möta svårigheter att inordna denna kurs under den ordinarie studietiden vid högskolan.

Beträffande fordringarna i ingenjörstekniskt avseende för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren biträder jag 1927 års förslag och förordar alltså, att såsom villkor för inträde i kåren bör i regel krävas, att vederbörande genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningens fackavdelning för väg- och vattenbyggnad, samt därefter under minst tre år utövat ingenjörsvksamhet inom sådant arbetsområde, som tjänstgöring vid väg- och vattenbyggnadskåren avser.

Departements-
chefen.

Vidkommande de militära fordringarna för inträde i kåren, skulle varken enligt 1925 års sakkunnigförslag eller enligt det av myndigheterna år 1927 framlagda förslaget i sådant avseende krävas reservofficersutbildning utan endast värnpliktsutbildning såsom befälselev. Avlagd reservofficersexamen borde dock enligt 1925 års förslag vid i övrigt lika förtjänst berättiga till företräde. Båda förslagen uppställa emellertid — om ock icke såsom inträdesvillkor — krav på genomgående av en särskild militär kurs, vilken de sakkunniga ansett böra förläggas till tiden efter vunnen anställning i kåren, under det att myndigheterna förordat valfrihet för vederbörande att genomgå densamma antingen före eller under den närmaste tiden efter inträdet i kåren.

Ett uppskjutande av den utöver värnpliktstjänstgöringen erforderliga allmänna militärutbildningen till tiden efter det anställning i kåren redan vunnits synes mig icke vara lämpligt. För övrigt är jag icke nu beredd att tillstyrka fastsländet såsom regel av en så långt gående begränsning i fråga om de militära fordringarna för inträde i kåren, som av myndigheterna ifrågasatts. Vid arméförvaltningens i ärendet senast avgivna yttrande av

den 22 februari 1930 har fogats ett av chefen för fortifikationen framlagt alternativt förslag rörande den militärutbildning, som skulle krävas för vinlande av inträde i kåren. Detta förslag — som innefattar, förutom värupliktutbildning såsom befälselev, en utbildningskurs av omkring 90 dagars varaktighet, motsvarande officersaspirantskola, ävensom reservofficerskurs vid krigsskolan samt en repetitionsövning om 30 dagar under tredje utbildningsåret — synes mig vara värt beaktande. Med en definitiv lösning av förevarande spörsmål torde emellertid böra anstå tillsvidare i avvaktan på erfarenhet rörande kårens rekrytering efter omorganisationen. I anslutning till det faktiska förhållandet, att kårens nuvarande medlemmar i allmänhet genomgått reservofficersutbildning, bör därför såsom villkor för inträde i kåren tillsvidare principiellt gälla, att vederbörande erhållit dylik utbildning, och bör det ankomma på Kungl. Maj:t att, under hänsynstagande till förekomna omständigheter, i varje särskilt fall pröva, hurvida en mera begränsad militärutbildning må kunna i sådant hänseende godtagas.

I förut omförmälda, inom försvarsdepartementet utarbetade promemoria rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation har, i likhet med vad som förutsatts uti 1925 års sakkunnigbetänkande, föreslagits, att reservofficer, som vinner inträde i kåren, skall frånträda reservofficersanställningen. Arméförvaltningen har i sitt yttrande den 22 februari 1930 anfört, att en dylik anordning, i förening med att genomgången reservofficersutbildning skulle krävas såsom villkor för inträde i kåren, syntes för fortifikationens vidkommande i verkligheten blott innebära, att större delen av dess nuvarande reserv utbrötes ur densamma för att bilda en särskild kår under egen chef, samt att någon reell vinst ur försvarssynpunkt näppeligen kunde erhållas genom en sådan åtgärd, då ifrågavarande reservofficerare ändock vore disponibla intill 65 års ålder. Den ökade tillströmning till reservofficersbanan av väg- och vattenbyggnadsingenjörer, som därav skulle kunna tänkas i en framtid bliva en följd, vore enligt arméförvaltningens mening mycket problematisk. Ansåges emellertid de i promemorian intagna bestämmelserna böra bliva gällande, syntes vissa åtgärder böra vidtagas, för att de av ämbetsverket befarade olägenheterna skulle så mycket som möjligt neutraliseras. Bland annat borde tidpunkten för inträde i kåren framflyttas, förslagsvis till 33:e levnadsåret, på det att avgången bland för fronttjänst avsedda reservofficerare icke måtte bliva alltför stor.

Såsom av cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren framhållits, nödvändiggör den nu tilltänkta omorganisationen av väg- och vattenbyggnadskåren en ändring i avseende å det för närvarande rådande förhållandet, att kårens officerare i stor utsträckning tillika innehåva anställning såsom reservofficerare. Den av nyssnämnda myndigheter föreslagna lösningen av denna fråga, vilken i realiteten innebär, att övergång från reservanställning till anställning i väg- och vattenbyggnadskåren skulle medgivas först vid 42 års ålder, d. v. s. efter det vederbörande fullgjort all honom i egenskap av reservofficer åliggande fredstjänstgöring, synes mig erbjuda allt för stora svårigheter att på ett tillfredsställande sätt

ordna tjänstgöringen för kårens officerare. Med hänsyn till de uppgifter, för vilka dessa avses i krigstid, bör nämligen viss fredstjänstgöring — såsom närmare omförmäles i det följande — förläggas till tiden efter uppnådda 42 års ålder. Den totala tjänstgöringsskyldigheten torde emellertid icke, utan att rekryteringen äventyras, kunna ökas utöver den för reservofficerare fastställda; i betraktande av de större svårigheter, som otvivelaktigt äro förbundna med fullgörande av tjänstgöring vid äldre år, bör den sammanlagda tjänstgöringstiden tvärtom något minskas. Vid sådant förhållande måste redan vid en relativt tidig ålder övergång äga rum till en för väg- och vattenbyggnadsofficerare särskilt avpassad fördelning av tjänstgöringsperioderna. Därigenom blir det även lättare att bibringa kårens personal de speciella insikter, som äro en nödvändig förutsättning för dess användning i krigstid. Jag kan därför icke heller biträda arméförvaltningens förslag, att inträde i kåren skulle få ske först vid en levnadsålder av 33 år.

I anledning av arméförvaltningens uttalanden rörande en befarad allt för stor avgång ur fortifikationens reserv av för fronttjänst avsedd personal vill jag särskilt framhålla, att det genomsnittliga antalet årligen nyantagna medlemmar i kåren, på grund av den jämförelsevis ringa omfattning densamma avses att erhålla, måste bliva synnerligen begränsat. I den mån fordran på genomgången fullständig reservofficersutbildning eftersättes, minskas även avgången ur fortifikationens reserv.

Tjänstgöringsskyldighet.

Väg- och vattenbyggnadskårens officerare äro för närvarande underkastade tjänstgöringsskyldighet endast vid mobilisering och då värnpliktiga eljest inkallas till rikets försvar samt då beväring hastigt inkallas till repetitionsövning.

I 1925 års sakkunnigbetänkande framhölls, att obligatorisk tjänstgöringsskyldighet i fredstid vore ett huvudvillkor för att tekniska kårens personal skulle bliva i stånd att vid mobilisering bestrida sina befattningar. Den av de sakkunniga föreslagna fredstjänstgöringen skulle bestå av, förutom den i det föregående omnämnda allmänna militära kursen, viss fortsatt utbildning, vilken borde fördelas över hela tjänstetiden, så att personalen bereddes tillfälle att deltaga i flera ej alltför sällan återkommande övningar. På samma gång som därunder torde ernås det med hänsyn till kårens verksamhet bästa resultatet, syntes — framhöllo de sakkunniga — en sådan anordning komma att bereda personalen mindre svårigheter än övningar av längre varaktighet. Övningarna syntes vidare böra så mycket som möjligt inriktas på vederbörandes blivande verksamhetsområde vid mobilisering. Officerare, avsedda för formationer inom tillförseltjänstens område, borde sålunda beredas tillfälle att föra befäl över trupp under fälttjänstövningar eller att deltaga i särskilt anordnade tillämpningsövningar vare sig med eller

1925 års
förslag.

utan trupp. För stabstjänsten avsedda officerare borde deltaga i fältövningar för officerare samt om möjligt även beredas tillfälle att förrätta stabstjänst under fälttjänstövningar. Personal, avsedd för verk och inrättningar i hemorten eller för tjänstgöring i tekniskt rådgivande befattningar vid staber, borde likaledes deltaga i fältövningar för att få erforderlig inblick i militära förhållanden men i övrigt utföra tekniska utredningar och dylikt för försvarsväsendets räkning. Det vore tydligt, att ej alltför bindande föreskrifter vare sig i fråga om tiden för tjänstgöringens fullgörande eller varje tjänstgöringsomgångs längd borde givas. Med hänsyn till såväl kårens uppgift som personalens egna intressen syntes i detta avseende böra lämnas största möjliga frihet.

1927 års
förslag.

Cheferna för generalstabens och fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren hava beträffande periodiskt återkommande tjänstgöring i fredstid för väg- och vattenbyggnadskårens personal anfört, bland annat, att det med hänsyn till personalens avsedda användning bleve nödvändigt att under hela anställningstiden bereda tillfälle till deltagande i ej alltför sällan återkommande övningar. Denna tjänstgöringsskyldighet syntes böra omfatta en tidrymd av 30 dagar under varje treårsperiod intill utgången av det år, under vilket vederbörande uppnådde 42 års ålder, samt därefter en tidrymd av 10 dagar under varje tvåårsperiod. Vad beträffade fördelningen av denna tjänstgöringsskyldighet och sättet för dess ordnande, borde de synpunkter beaktas, som i detta avseende anförts av de sakkunniga. Därutöver syntes böra framhållas, att dessa periodiskt återkommande övningar i regel icke borde enbart anordnas såsom repetitionsövningar utan även i syfte att vidare utbilda personalen för dess tjänstgöring.

Departements-
chefen.

För att kårens personal vid mobilisering skall på ett tillfredsställande sätt kunna fylla de uppgifter, som avses att åligga densamma, kräves ovillkorligen, att personalen genom tjänstgöring i fredstid göres förtrogen med berörda uppgifter. Beträffande omfattningen av ifrågavarande, periodiskt återkommande tjänstgöringsskyldighet innebär 1927 års förslag, att denna tjänstgöring skulle omfatta en tidrymd av 30 dagar under varje treårsperiod intill utgången av det år, under vilket vederbörande uppnår 42 års ålder, samt därefter en tidrymd av 10 dagar under varje tvåårsperiod intill tidpunkten för avgången från »aktiv stat» och inträde i reserven, d. v. s. vid en uppnådd levnadsålder av för överste 60 år, för överstelöjtnant eller major 55 år och för kompaniofficer 50 år.

Av skäl, som jag tidigare anfört, synes mig icke någon reserv till kåren böra upprättas, utan böra kårens officerare äga att kvarstå i kåren, tills de uppnått 65 års ålder. Fredstjänstgöringsskyldigheten bör emellertid upphöra vid en lägre åldersgräns, och har jag funnit mig böra i sådant hänseende förorda en och samma gräns för officerare av olika grader, nämligen utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 54 års ålder, eller kalenderåret näst före det, under vilket, enligt vad jag i det följande kommer att föreslå, pension avses att tillträdas.

I övrigt ansluter jag mig till 1927 års förslag i avseende å personalens tjänstgöring i fredstid. Jag kommer i annat sammanhang att upptaga frågan om uppställande av krav på viss sammanlagd minimitjänstgöring såsom villkor för pensions erhållande.

Avlönings- och pensionsförmåner.

I fråga om ekonomiska förmåner för väg- och vattenbyggnadskårens chef samt den i kårstaben anställda personalen ävensom för kårens officerare innebär 1927 års förslag i huvudsak följande.

Till chefen och den vid staben såsom adjutant tjänstgörande väg- och vattenbyggnadsofficeren samt rullföringsbiträdet borde utgå årliga arvoden av respektive 3,000, 1,500 och 2,340 kronor. Den såsom adjutant vid staben förordnade kaptenen ur fortifikationen skulle under tiden för förordnandet avstå från sin lön på stat och i stället av medel, anvisade för väg- och vattenbyggnadskåren, uppbära arvode motsvarande lörens belopp.

Kårens officerare borde under tjänstgöring — med undantag beträffande militärkursen, varunder såsom förut nämnts skulle utgå enahanda förmåner, som tillkomma elever i reservofficerskurs — åtnjuta ersättning för vad de måst avstå av sina ordinarie avlöningsförmåner eller, ifall vederbörande icke vore befattningshavare i rikets eller kommuns tjänst, däremot svarande belopp. Vidare skulle personalen under tjänstgöring komma i åtnjutande av rese- och traktamentsersättning efter innehavande militär grad. Vid första anställning i kåren borde utgå ekiperingshjälp med samma belopp som för reservofficerare, eller 750 kronor, dock icke i de fall, då vederbörande i egenskap av reservofficer redan uppburit sådan förmån.

De förslagsställande myndigheterna hava icke räknat med några pensionsförmåner för kårens personal.

Arméförvaltningen har i sitt yttrande över 1927 års förslag inledningsvis anfört, att då förslaget bland förmånerna åt väg- och vattenbyggnadskårens officerare icke, på sätt som gällde för arméns reserver tillhörande s. k. reservutnämnda officerare, upptog någon pensionsrätt efter fullgörandet av en i huvudsak motsvarande tjänstgöringsskyldighet, ansåge ämbetsverket sig böra uttala tvekan, huruvida förslaget i föreliggande form kunde komma att motsvara sitt syfte. De eljest ifrågasatta förmånerna torde nämligen i och för sig knappast komma att visa sig vara tillfyllest för att möjliggöra kårens framtida rekrytering. Arméförvaltningen hade dock — närmast på den grund, att medgivandet av pension åt väg- och vattenbyggnadskårens personal möjligen skulle medföra minskad tillströmning av tekniskt utbildade aspiranter till reservofficersanställning vid armén, och då ett försvarande av reservofficersrekryteringen för försvarets effektivitet måste framstå såsom en större olägenhet, än om väg- och vattenbyggnadskåren icke skulle kunna hållas vid fulltalig numerär — funnit sig sakna anledning att nu föreslå särskilda pensioneringsgrunder för kårens personal.

1927 års
förslag.

Arméförvalt-
ningen.

Mot förslaget, att ekiperingshjälp skulle utgå vid första anställning i kåren, har arméförvaltningen icke haft något att erinra.

Beträffande personalens förmåner under tjänstgöring anför arméförvaltningen:

Frågan om de förmåner, som skulle tillkomma väg- och vattenbyggnadskårens officerare under de olika tjänstgöringsomgångar, vilka de skulle hava att fullgöra, hade i förslaget erhållit en i lönetekniskt hänseende otillfredsställande utformning.

Vad först anginge den ifrågasatta ersättningen med ett belopp, som skulle motsvara vad vederbörande inkallade officer under tjänstgöring vid kåren måst avstå av sina ordinarie avlöningsförmåner eller, där han icke vore befattningshavare i statens eller kommuns tjänst, med ett däremot svarande belopp, skulle det väl vara möjligt att tillämpa den i förslaget tänkta avlöningsgrunden beträffande de kårens officerare, vilka samtidigt innehade annan statstjänst. Det skulle nämligen låta sig göra, att Kungl. Maj:t i tilläggsbestämmelser till vederbörliga avlöningsreglementen fastställde viss begränsning i det löneavdrag, som dylik personal skulle hava att avstå vid ledighet för fullgörande av föreskriven tjänstgöring vid väg- och vattenbyggnadskåren. Man skulle således, på sätt förutsatts i de vid förslaget uppgjorda kostnadsberäkningarna, kunna utgå ifrån, att angivna löneavdrag bestämdes till att motsvara det, som gällde för tjänstledighet, hänförlig till grupp B enligt nu gällande tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementena för allmänna civilförvaltningen, respektive de affärsdrivande verken.

På sätt förslaget utformats, syntes det vara grundat på den uppfattningen, att ingenjörstekniskt utbildad personal, som hade anställning i olika kommunala tjänster, skulle, därest densamma inträdde i väg- och vattenbyggnadskåren, vid tjänstledighet för fullgörande av militär tjänst kunna befrias från att vidkännas större löneavdrag än det, som gällde för de officerare vid kåren, vilka innehade någon av statens, i regeln väsentligen högre avlönade tjänster. Så kunde emellertid ingalunda antagas bliva fallet. Det statliga lönesystemet gällde nämligen icke för rikets kommuner av olika slag, och det kunde tagas för givet, att om en kommunalanställd tjänsteman, som tillika vore officer vid väg- och vattenbyggnadskåren, begärde ledighet för militärtjänstens utförande, han antingen måste helt avstå sina löneförmåner från vederbörlig kommun eller åtminstone själv bekosta alla utgifterna för anställande av vikarie under ledigheten. Om ersättningsbeloppets bestämmande, såsom möjligen med förslaget kunde förmodas vara avsett, skulle ske genom någon slags jämförande värdering mellan statliga och kommunala tjänster och, därest nämnda belopp för kommunala tjänstemän begränsades till att motsvara högst det löneavdragsbelopp, som, enligt vad ovan sagts, skulle gälla för officerare, vilka vore statstjänstemän, ville arméförvaltningen häremot framhålla såväl omöjligheten att verkställa någon jämförelse av angivet slag som ock de olägenheter för väg- och vattenbyggnadskårens rekrytering, vilka skulle uppstå, om kårens officerare med kommunalanställning vid den militära tjänstgöringen endast bleve ersatta med en obetydlig del av sina förlorade inkomster från annat håll. Med hänsyn härtill finge arméförvaltningen för sin del helt avstyrka vad förslaget i nu berörda hänseende innehöller.

Såväl vad arméförvaltningen nu anført om sättet för ifrågavarande ersättnings bestämmande för de väg- och vattenbyggnadskårens officerare, vilka vore i kommunaltjänst, som vad arméförvaltningen uppvisat därom, att förslaget beträffande nämnda personalkategori skulle vara lönetekniskt utförbart och för kårens rekrytering hinderligt, gällde givetvis än mer förslaget.

sa vitt det avsåge sådana officerare vid kåren, som vore ledare för privata kommunikationsföretag och industriella anläggningar, eljest anställda i dylika företag och anläggningar, respektive i enskild tjänst, eller slutligen ägnade sig åt privat teknisk konsultationsverksamhet. Dylika personers inkomster vore nämligen i regeln så stora, att deras avstående helt eller delvis under tid, då militärtjänstgöringen påginge, givetvis icke kunde anses bliva ersatt, om gottgörelsen bleve begränsad till att motsvara visst löneavdrag, som vid medgiven tjänstledighet skulle bliva gällande för en statstjänare i högre eller lägre lönegrad.

Förslaget innehölle vidare, att väg- och vattenbyggnadskårens officerare vid inkallelse till dem åliggande tjänstgöring skulle åta åtnjuta »rese- och traktamentsersättning efter innehavande militär grad». Av förslaget, jämfört med kostnadsberäkningarna, ville det synas, som om avsikten skulle vara, att tjänstgöringstraktamente med i resereglementet angivna belopp skulle utgå till en var inkallad officer under hela tiden för anbefald militärtjänstgöring och detta *dels* oberoende av, om tjänstgöringen fullgjordes utom eller på vederbörandes bostadsort (hemvistet i kyrkoskrivningsorten), *dels* utan sådan hänsyn till tidslängden för tjänstgöringen på samma ort, som för olika grupper statstjänstemän, bland andra olika kategorier officerare vid armén, från och med sextonde dagen av tjänstgöringen föranledde sänkning av traktamentsbeloppet. Då väg- och vattenbyggnadskåren enligt förslaget skulle bliva en uteslutande efter militära grunder anordnad del av lantförsvaret och eventuellt utgående förmån av tjänstgöringstraktamente till kårens officerare alltså borde avpassas på samma sätt, som gällde för dylik förmån åt övriga grupper officerare, kunde arméförvaltningen icke heller tillstyrka förslaget, i vad detsamma avsåge förmånen av tjänstgöringstraktamente åt kårens personal.

För egen del ansåge arméförvaltningen sig böra föreslå, att Kungl. Maj:tt, vid avlåtande av eventuellt förslag till riksdagen om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation, i stället för att följa vad förslaget innehölle i fråga om personalens förmåner under tjänstgöring måtte göra sådana framställningar i ämnet, att kårens officerare tillförsäkrades förmåner, vilkas omfattning icke bleve beroende på en mer eller mindre godtycklig prövning utan kunde av löntagarna på förhand beräknas, att dessa förmåner avpassades, icke efter de inkomster av civilt arbete, en var verkligen avstode eller beräknades avstå under inkallelse till militär tjänstgöring, utan med bestämda belopp allt efter den beställning vid kåren, vederbörande innehade, samt att vanliga militära avlöningsprinciper härvid så vitt möjligt följdes.

Arméförvaltningen ansåge för sin del, att personalen skulle bliva ställd i rättvisare läge, liksom att kårens rekrytering skulle bliva bättre tillgodosedd än genom förslagens genomförande vore möjligt, om förmånerna reglerades efter principer, liknande dem, som enligt reservbefälsförordningen den 23 september 1927 ansetts böra följas i fråga om ersättning till reservutnämnda officerare för deltagande i den såsom villkor för befordran till kapten i reserven stadgade utbildningskurs för äldre reservofficerare. I anslutning här till hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:tt måtte, under ovan angivna förutsättning, föreslå riksdagen medgiva, att officer i väg- och vattenbyggnadskåren skulle under honom åliggande tjänstgöring i fredtid åtnjuta lön enligt lägsta löneklassen inom den lönegrad, vilken motsvarande beställningshavare på aktiv stat tillhörde (därest endast en löneklass funnes inom lönegraden, enligt denna löneklass), att inom den sålunda bestämda löneklassen lönen skulle, i det fall vederbörande tjänstgjorde å sin bostadsort (hemvistet i kyrkobokföringsorten), utgå enligt bostadsortens ortsgrupp, men, där han tjänstgjorde utom bostadsorten, efter ortsgruppen A, samt att vid tjänstgöring

i sistnämnda fall till den tjänstgörande, utöver lönen, skulle utgå tjänstgöringstraktamente enligt de för personal på aktiv stat gällande grunder.

Härjämte borde utverkas riksdagens medgivande därtill, att väg- och vattenbyggnadskårens officerare skulle — utöver här ovan föreskriven avlöning — för särskilda förrättningar utom den tjänstgöringsort, dit vederbörande inkallats, åtnjuta enahanda förmåner, som för dylika förrättningar tillkomme motsvarande beställningshavare på aktiv stat.

Ingenjörsvetenskapsakademien.

Beträffande de i 1927 års förslag beräknade arvodena å respektive 3,000 och 1,500 kronor till chefen för väg- och vattenbyggnadskåren samt den i kårstaben såsom adjutant tjänstgörande officeren ur kåren har ingenjörsvetenskapsakademien anfört, att det kunde sättas i fråga, huruvida icke dessa arvoden tillmätts alltför lågt i förhållande till det ansvar och den arbetsmängd, som uppenbarligen komme att åvila chefen och adjutanten, därest de med organisationen avsedda syftena skulle kunna uppnås.

Departementschefen.

Vad först angår de för kårens chef samt den i kårstaben tjänstgörande väg- och vattenbyggnadsofficeren avsedda arvodena, vill jag erinra om att ifrågavarande befattningar förutsatts kunna förenas med annan verksamhet. Tillräckliga skäl synas mig icke föreligga att, såsom av ingenjörsvetenskapsakademien ifrågasättes, beräkna högre arvodesbelopp, än som upptagits i 1927 års förslag, eller 3,000 respektive 1,500 kronor per år.

Enligt 1927 års förslag avses för tjänstgöring i kårstaben en kapten ur fortifikationen, vilken skulle äga att, mot avstående av den med hans beställning på stat förenade lönen, åtnjuta ett lörens belopp motsvarande arvode, upptaget under det för kåren beräknade anslaget. Den ledigblivna lönen skulle disponeras för den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente löjtnanten o. s. v. Ehuru jag håller för sannolikt, att rätt betydande arbetsuppgifter komma att påvila den i kårstaben tjänstgörande fortifikationsofficeren, har jag likväl ansett mig kunna räkna med, att dennes arbete i staben icke skall behöva taga hela hans tid i anspråk, utan att han kan ägna en del därav åt andra tjänsteuppgifter. Vid sådant förhållande och i syfte att såvitt möjligt begränsa kostnaderna, föreslår jag, att arvodet för ifrågavarande befattning upptages med allenast 1,500 kronor för år, att utöver vederbörandes ordinarie löneförmåner åtnjutas såsom ersättning för den ökade arbetsbörda, som blir en följd av berörda förening av tjänstebefattningar.

Såsom rullföringsbiträde och expeditonsunderofficer torde i enlighet med 1927 års förslag böra anställas en pensionerad underofficer med arvode av 2,340 kronor för år eller samma belopp, som tillkommer vid rullföringsexpeditionerna i Stockholm tjänstgörande biträden. Under den närmaste tiden lär emellertid arvodet icke behöva utgå, enär å befattningen torde kunna placeras en underofficer på övergångsstat.

Vidkommande härefter frågan om de förmåner, som böra tillkomma kårens officerare under fullgörande av dem i fredstid åliggande tjänstgöring, ansluter jag mig till vad arméförvaltningen i ämnet anfört och föreslagit.

Ingenjör, som vinner anställning i kåren och icke dessförinnan i egen-skap av reservofficer kommit i åtnjutande av ekiperingshjälp, bör äga att uppbära dylik förmån med samma belopp, som utgår till reservofficerare, eller 750 kronor.

Såsom framgår av vad förut anförts, räknar 1927 års förslag icke med några pensionsförmåner för väg- och vattenbyggnadskårens personal. Med hänsyn till omfattningen av den tjänstgöringsskyldighet, som skulle komma att åläggas personalen, torde emellertid en tillfredsställande rekrytering av kåren näppeligen kunna ernås, därest de med anställning i kåren förbundna förmånerna skulle inskränkas till vad ovan föreslagits. Det bör i detta sammanhang erinras, att 1925 års sakkunnigförslag upptog rätt till pension bland de förmåner, som borde tillkomma tekniska kårens personal. Från arméförvaltningens sida har visserligen framhållits, att om väg- och vattenbyggnadskårens personal tillerkändes pensionsrätt, reservofficersrekry-teringen möjligen skulle komma att försvåras, men denna farhåga kan enligt mitt förmenande icke tillmätas någon mera avgörande betydelse. Vid nu angivna förhållanden har jag kommit till den uppfattningen, att pension av statsmedel bör beredas kårens personal med samma belopp och enligt i huvudsak enahanda grunder, som gälla för reservofficerare.

Därest — såsom väl kan förutsättas bliva regel — inträde i kåren sker vid omkring 28 års ålder, kommer den sammanlagda fredstjänstgöringstiden att uppgå till 210 dagar. För den, vilken först vid en högre levnadsålder vinner anställning i kåren, synes böra såsom villkor för erhållande av pension krävas, att den obligatoriska tjänstgöringen kompletteras med frivillig sådan av den omfattning, att sammanlagda tjänstgöringstiden uppgår till nyssnämnda dagantal. Huruvida tidigare fullgjord tjänstgöring såsom reserv-officer må i förevarande hänseende räknas vederbörande till godo, torde böra få bero av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Jag föreslår alltså, att väg- och vattenbyggnadskåren tillhörande officer, som fullgjort ovan angiven tjänstgöringsskyldighet eller som till följd av under tjänstgöring ådragen skada eller sjukdom urståndsatts att fullgöra nämnda skyldighet, efter fyllda 55 år tilldelas årlig pension av 900 kronor. Därest officer i kåren avlider, innan han uppnått pensionsåldern, torde, om vederbörande fullgjort honom dittills åliggande tjänstgöringsskyldighet eller av nyss angiven orsak urståndsatts att fullgöra sådan skyldighet, hans efterlevande anhöriga eller annan rättsinnehavare böra äga att utfå ett mot pensionens vid tiden för dödsfallet efter fem procent kapitaliserade värde svarande belopp. Har officer i kåren av skada eller sjukdom, som ådragits utom tjänstgöringen, hindrats att till någon del fullgöra honom åliggande tjänstgöringsskyldighet, och styrkes genom intyg av militärläkare, att sådant hinder oavbrutet förelegat, torde det få bero på prövning av Kungl. Maj:t, huruvida av förmån, varom här är fråga, vederbörande må tilldelas vad som motsvarar den fullgjorda tjänstgöringen.

Officerare i kåren, vilka tilldelats pension, böra vara skyldiga att kvarstå i kåren intill fyllda 65 år.

Kostnadsberäkning.

Arméförvaltningen har i sitt förenämnda yttrande den 22 februari 1930 framlagt en beräkning av de årliga kostnaderna för väg- och vattenbyggnadskåren efter genomförandet av den utav mig förordade omorganisationen. Enligt denna beräkning skulle kostnaderna belöpa sig till:

för arvoden till chef för kåren samt till expeditionspersonal (häri ej inberäknat arvode för rullföringsbiträdesbefattningen, vilken avses att tillsvidare uppehållas av en underofficer på övergångsstat).....	kronor	6,000: —
» övningar, kurser, utredningar	»	9,000: —
» expenser, hyra m. m.	»	5,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>20,000: —</u>

Härtill komma — bortsett från utgifterna för den utbildning, vederbörande genomgått före inträdet i kåren — kostnaderna för till kårens officerare utgående avlönings- och pensions- m. fl. förmåner, vilka emellertid betinga ökade statsutgifter, endast i den mån kåren rekryteras med annan personal än reservofficerare. Dessa kostnader hava av arméförvaltningen beräknats sålunda:

Ekiperingshjälp	kronor	5,250: —
Rese- och traktamentsersättning för inställelse till och avgång från stadgad tjänstgöring, ävensom löner och tjänstgöringstraktamenten under dylik tjänstgöring.....	»	43,052: 50
Pensioner, beräknade efter deras kapitalvärde, för årligen avgående 7 till pension berättigade officerare	»	69,580: —

Arvodena till kårchefen och expeditionspersonalen torde under den del av nästkommande budgetår, som återstår efter det befattningarna i fråga blivit tillsatta, kunna bestridas av lantförsvarets anslag till extra utgifter, och synas särskilda medel härför framdeles böra beräknas, förslagsvis å staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen.

Övningskostnader, såsom för hyra av övningslokaler, transportmedel inom övningsområdet m. m., synas böra utgå av vederbörligt övningsanslag och expensutgifter av anslaget till skrivmaterialier och expenser. Den sammanlagda ökningen av nämnda anslag efter genomförandet av omorganisationen uppgår enligt förestående beräkning till 14,000 kronor. Under det närmaste budgetåret lära ifrågavarande utgifter — med hänsyn till den avsedda tidpunkten för påbörjandet av omorganisationens genomförande — bliva rätt obetydliga och kunna inrymmas i de uti årets statsverksproposition under vederbörliga anslag upptagna summorna.

Kostnaderna för ekiperingshjälp och pension, för rese- och traktamentsersättning för inställelse till och avgång från stadgad tjänstgöring, ävensom för avlöning och tjänstgöringstraktamenten under dylik tjänstgöring torde

böra bestridas av ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat, dock, vad tjänstgöringstraktamenten angår, endast i den mån utgifterna icke skola med hänsyn till tjänsteförrättningens art gäldas av annat anslag. Av skäl, som förut antytts, torde medelsbehovet under anslaget till arméns personal över stat icke komma att i någon mera avsevärd grad påverkas av den ifrågasatta omorganisationen.

Sambandet mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och de militära myndigheterna.

I förut omförmälda yttrande till statsrådsprotokollet den 26 juli 1927 framhöll dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet, att, därest från militär sida en verklig kontakt med det löpande arbetet inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vore av nöden, härför måste vidtagas särskilda åtgärder. Närmast till hands syntes ligga att beträda den väg, som anlåtats vid samarbetet med andra civila organ, såsom järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen, eller tillsättande av en militärassistent i styrelsen.

Cheferna för generalstaben, fortifikationen samt väg- och vattenbyggnadskåren hava, i samband med avgivandet av sitt förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren, till prövning upptagit berörda spörsmål samt därvid erinrat, hurusom i 1925 års sakkunnigbetänkande framhållits nödvändigheten av ett redan i fred organiserat samarbete mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och de militära myndigheterna, ävensom för detta ändamål, bland annat, ifrågasatts anställandet av en militärassistent vid sagda styrelse. Nämda myndigheter hava förklarat, att det även vore deras uppfattning, att ett sådant samarbete måste snarast komma till stånd, och att den ovan angivna utvägen innebure en tillfredsställande lösning av ifrågasvarande spörsmål.

Genom beslut den 22 november 1929 har Kungl. Maj:t, på därom av vederbörande myndigheter gjord framställning, medgivit, att en kapten vid fortifikationen finge enligt i kommandoväg meddelade bestämmelser tillsvidare tjänstgöra såsom militärassistent hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Övergången till den nya organisationen.

Den avsedda nya organisationen av väg- och vattenbyggnadskåren torde böra genomföras under förra delen av år 1931 vid tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Reglemente och övriga organisatoriska bestämmelser för kåren böra dessförinnan vara utfärdade.

Såsom redan nämnts, är kårens nuvarande personal icke underkastad någon periodisk fredstjänstgöringsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, i vad mån denna personal må beredas möjlighet att genom frivillig tjänstgöring grunda pensionsrätt. Givetvis böra härtill kunna ifrågakomma allenast de yngre medlemmarna av kåren. Det såsom villkor för erhållande av pension i det föregående angivna kravet på en sammanlagd tjänstgöringstid av minst 210 dagar synes böra upprätthållas jämväl beträffande den personal, varom här är fråga.

Departements-
chefens
hemställan.

Under åberopande av vad ovan anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig förordade grunderna för en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.